

STORTINGET

Representantforslag 72 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Rasmus Hansson
og Kristoffer Robin Haug

Dokument 8:72 S (2022–2023)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Lan Marie Nguyen Berg, Rasmus Hansson og
Kristoffer Robin Haug om en nasjonal minnedag
for ofrene etter holocaust**

Til Stortinget

Bakgrunn

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) lanserte 6. desember 2022 en ny rapport¹ om holdninger til jøder og muslimer i Norge. I rapporten kom det fram at forekomsten av antisemittiske fordommer, i motsetning til de andre holdningsdimensjonene, ikke har sunket. Samlet er det 9,3 prosent i den norske befolkningen som har det som kan betegnes som utpregede fordommer mot jøder (8,3 prosent i 2017). Blant de stereotypiske forestillingene som fremdeles er relativt utbredt, er ideer knyttet til jødisk internasjonalt og økonomisk makt. For eksempel er det 14 prosent som støtter påstanden «Verdens jøder arbeider i det skjulte for å fremme jødiske interesser» (13 prosent i 2017), en konspirasjonsforestilling med lange linjer i antisemittismens historie. Påstanden «Jøder har altfor stor innflytelse over internasjonal økonomi» støttes også av 14 prosent (13 prosent i 2017), og 8 prosent mener at «Jøder har selv mye av skylden for at de er blitt forfulgt» (likt som i 2017). I alle de tre årene som undersøkelsen om antisemittisme er blitt gjennomført (2011,

2017 og 2022), er det denne påstanden som har minst støtte i befolkningen.

Antisemittismen er et problem som må tas på alvor, spesielt med tanke på at Norge som samfunn har en lite stolt historie når det gjelder forholdet til jødene. Kong Christian Vs Norske Lov 15. april 1687 erklærte løsgjengere, tater og jøder for uønsket i Norge. Norges opprinnelige grunnlov tillot ikke jøder adgang til riket.

Mest dramatisk og skammelig er kanskje de daværende norske myndigheters opptreden under 2. verdenskrig. Søndag 25. oktober 1942 kl. 10.30 sendte statspolitiskjef Karl Marthinsen et iltegram til landets politimestere og lensmenn. Telegrammet var stemplet «Hemmelig» og inneholdt trolig den mest drastiske ordre som noen gang er kommet fra et offentlig kontor i Norge. Her ble det gitt ordre om at alle norske jøder skulle arresteres. Personell fra det nazistiske Statspolitiet og Germanske SS, men også fra det ordinære politiet, utførte ordren. Den 26. november 1942 ble 532 norske jøder med slag og spark tvunget om bord i trosskipskipet MS Donau og sendt til konsentrasjonsleiren Auschwitz.

Av disse var det kun fem som kom tilbake til Norge i live. Deportasjonen var ikke løftet fram på noen antisemittisk bølge blant nordmenn, men det var samtidig liten bevissthet om eller mobilisering imot det som skjedde, både i det norske politiet og i samfunnet for øvrig. Til sammenligning klarte Danmark å redde nesten hele sin jødiske befolkning.

Forslagsstillerne mener at Norge som nasjon trenger en dag som kan bidra til å løfte kunnskapen om jødernes historiske lidelser i Norge og bevisstheten om de fryktelige konsekvenser aktiv antisemittisme og passiv likegyldighet har fått. Den 26. november er en skammens dag i norsk historie, og må aldri glemmes. Mens holocaustdagen er internasjonal, vil en markering av

1. <https://www.hlsenteret.no/forskning/jodisk-historie-og-antisemittisme/holdningsundersokelsene/holdningsundersokelsen-2022/resultater-holdningsundersokelse%202022%281%29.html>

26. november være en norsk markering av behandlingen av jødene under 2. verdenskrig, og en bevisstgjøring om at dette aldri må skje igjen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen innstifte en nasjonal minnedag for ofrene etter holocaust den 26. november.

19. desember 2022

Lan Marie Nguyen Berg

Rasmus Hansson

Kristoffer Robin Haug